

מראי מקומות- מנחות ע"ו

בלישה מכל מין, ואחר שהפרישן א' מכל מין, לש תשעה של כל מין ועשה חלה א' מכל תשע ותשע. וע' במקדש דוד (כ"ט, סוס"ק ב') שכ' לדייק מדברי תוס' כאן, דכיון דס"ל דשם תרומה לא חלה על החלה במצב של לישה, אלא חלה בו רק יחוד בעלמא, א"כ לכאור' צ"ל דס"ל דהתרומה אינו א' מעשר חלות, דהא בשעת חלות התרומה אין כאן אלא חלה א', אלא התרומה הוא א' מעשר בשיעור סלת. וע"ע בשפת אמת מש"כ בזה.

(א) כל המנחות באות עשר עשר- פרש"י בכת"י, "ומנחת סלת נמי, אע"ג דקודם אפיי" נקמצת, אפי' הכי עשר חלות קא עבדי לי'. ומפורש מדבריו דאף מנחת סלת יש בה חלות. וע' בעולת שלמה לעיל (נט). דדייק כן מרש"י שם, והעיר דברש"י לעיל (עד): אי' דמנחת סלת אין בה חלות [אולם לפי מה שמקובל בהפירוש שלמעלה אינה מרש"י, א"כ אין כאן סתירה], וגם כ' דהרמב"ם (מעה"ק י"ג, י') ג"כ ס"ל דאית בה חלות.

(ה) לחם הפנים עשרים וארבע עשרונים- ע' במשך חכמה (ויקרא ה', י"א), שהביא מש"כ האבן עזרא, דעשירית האיפה הוא מאכל לאדם א' ליום אחד. ועפ"ז פי' המש"ח מה דציותה התורה שיהי' דוקא כ"ד עשרונים ללחם הפנים. דהיינו, משום דלעולם צריך להיות לכה"פ כ"ד כהנים בהמשמר, דאם אירע להם פר של ציבור, הרי פר זה צריך כ"ד כהנים לעבוד בה. וא"כ, י"ל דהתורה ציותה שיהי' כ"ד עשרונים, עשרון א' לכל א' מכהנים אלו, כדי להספיק להיות מאכלו לאותו יום (שהרי אינו יכול להשאירו למחר, דלחם הפנים נאכלים ליום ולילה).

(ב) תא שמע, דתניא שיפה ובעיטה בחיטין, ר' יוסי אומר שיפה ובעיטה בבצק- פרש"י (למעלה) ולא בחיטים. הק' החי' הרשב"א, מה פושטין מהברייתא טפי ממתני', הא גם במתני' תני לשון זה. ואין לומר דבאמת גרסי' ולא בחטים, דא"כ לא הי"ל לרש"י לפרש כן. ותי' דאם הי' אומר ר' יוסי "בבצק", כדאמר במתני', אז יש מקום להסתפק, האם כוונתו לומר אף בבצק, או דוקא בבצק. אבל כיון דאמר ר' יוסי בברייתא שיפה ובעיטה בבצק, שהוא לכאור' שפת יתר, א"כ אז פשוט הוא דכוונתו לומר דשיפה ובעיטה בבצק הם, ולא בדבר אחר, וא"כ לא בחיטים.

(ו) לחם הפנים עשרים וארבעה עשרונות מכ"ד סאין, מ"ט, כיון דמחטין אתו ומישן אתו, וכו'- ע' בשפת אמת שכ' להסתפק, היכא דבאין מן החדש בשבת שסמוך לקציר חטים, אי יצטרך להיות מנופה ביותר, וגם אם צריך ליקח יותר מסאה. ולכאור' יהי' צריך לעשות כן, וצ"ע על התנא דסתם דאי"צ אלא סאה לסאה, ואי"צ לנפות אלא י"א פעמים. וכ' דאפשר דמצוה להביא מן הישן, דהם מובחרים ביותר, ולכן שפיר נקט התנא אופן המצוה, אלא דצ"ע, דלא הובא דין זה בגמ' או ברמב"ם. אולם ע' ברש"י בכת"י דכ' "דאפי' בשעה שהתבואה חדשה, הרי יכול להביא מן הישנה" [ולכאור' ברור בדבריו דאפי' בחדשה אי"צ ליותר מסאה, ואי"צ לנפות יותר, ומשמע דלא תקנו כן, משום דאין צורך לזה בכל פעם, וצ"ע].

(ג) הקדש מהקדש עדיף לי'- הק' הטהרת הקודש, א"כ למה צריך לג"ש דחוקה חוקה דדרש הגמ' לעיל לומר דחביתין יש להם י"ב חלות כמו לחם הפנים, תיפוק לן מדין הא דהקדש מהקדש אית לי' למילף. ובתחלה תי' דאה"נ, להאי לישנא דגמ' צ"ל דלית לי' לר"מ הך ג"ש דחוקה חוקה. עוד תי' דאי לאו לג"ש דחוקה חוקה, לא היינו יודעין דשיעור סלת מעכב גם בחבית כה"ג, דהא כ' תוס' דשאר מנחות למדין ממנחת מאפה דאם מרבה או ממעט שיעור סלתן דכשר, ורק בלחם הפנים ומנחת חביתין דכתי' אצלם חוקה, אמרי' דשיעור סלת מעכב, וע"ש שהוכיח דאי"ז משום הא דכתי' חוקה בלחוד, אלא משום הג"ש (וע"ש עוד תי' בזה).

(ז) העומר הי' מנופה בשלש עשרה נפה וכו'- פרש"י (למעלה) דשיעורים אלו הלכה למשה

(ד) דאפרשינהו בלישייהו- פי' הר"ן ופי' הרא"ש בנדרים (יב:), דהיינו שעשה עשר חלות

(ז) **התורה חסה על ממונן של ישראל- חז"ל** הביאו ב' ראיות למושג זה, א' מהא דכתיב ופנו את הבית, דהתורה חסה אפי' על כלי חרס של צרי עין (וכמש"כ רש"י ביומא לט., והוא משנה בנגעים [י"ב, ה']), ועוד, כמו בסוגיין, מהא דכתיב והשקית את העדה ואת בעירם, ולמה צריך ב' מקורות. וכ' **הנודע ביהודה** (תניינא, יו"ד סי' ק"ס) דתרתוי צריכי, דמהא דופנו את הבית אין אנו לומדים דהקב"ה מרבה אף בניסים כדי לחוס על ממונן ישראל, דכיון דהי' המים יוצא בנס מהסלע, הי' לו למעט בנס, וכיון דלא עשה כן, אלא הרבה בנס להשקה בעירם, ע"כ חס על ממונן של ישראל אפי' לעשות נסים בשביל ממונם (וע' **דרש משה** [פ' חקת] דהק' על רא"י זו, דאולי חס הקב"ה על הבהמות בשביל עצמן). ומהא דוהשקית את בעירם אנו רואים רק דהקב"ה חס על ממונם של הצבור, אבל אין רא"י דחס גם על ממונן של היחיד, ועל כן אמרו חז"ל דנראה מהא דופנו את הבית דהקב"ה חס על ממונן של ישראל, דאף בממונן היחיד חס.

מסיני הם. וכ' **התוס' יו"ט** (ו', ז') דנראה דטעם רש"י הוא דמשום דכיון דליכא בינייהו אלא נפה אחת, א"כ א"א לומר דהטעם הוא משום החילוק גין חדשות וישנות כדלעיל, אע"כ הלמ"מ הוא. והוסיף דלפי זה דהלמ"מ הוא, יתכן לומר דאף לעכב הוא, כמו שאר שיעורים שהם הלמ"מ, ודלא כמש"כ הרע"ב, דכל זה למצוה אבל לא לעכב.

(ח) **ר"ש אומר לא הי' להן קצבה- פרש"י בכת"י** דר"ש אלחם הפנים קאי, דאי"צ י"א נפה, שאפי' מן השוק נקחת, ובלבד שיהי' מנופה כל צרכה. אבל הרע"ב פי' דקאי אכולהו, דס"ל לר"ש דחז"ל לא קבעו שום שיעור כמה נפות צריכין. ועוד כ' הרע"ב דס"ל לר"ש דלא קבעו מכמה סאין צריכין להיות העומר וכו', אלא רואין בסולת שתהא מנופה כל צרכה ודיו. והק' הקרן אורה על הרע"ב, דנמצא לדבריו דחולק ר"ש אכולהו תנאי דלעיל בריש פרק ר' ישמעאל, ומי הכריחו לזה [ולכא' הרע"ב אזל בזה לשיטתו, דס"ל דשיעור נפה אינו משום הלמ"מ, כמש"כ ברש"י (למעלה), אלא סברא הוא כדי שיהי' סלת מובחר, וא"כ מסתבר דאם ר"ש פליג אהא דשיעור נפות, פליג ג"כ על שיעור כמה סאין].

(ט) **מלמד שנקחת סלת- פי' החזון איש (מ"ב, כ"א)**, דהיינו שמקדשין סלת, ואין מקדשין חיטים, ומה דנקט לשון שנקחת סלת, היינו משום דקרבות ציבור באין מתרומת הלשכה, וא"כ לקיחתן היינו הקדשן, אבל במנחת יחיד הכל תלוי בשעת קידוש, ושפיר יכול ליקח חיטין ולסלתן, ושוב יכול לקדשן למנחות, וכן חטים משדהו מסלתן ומקדישן. ומה דאין להקדיש חטים, היינו משום דחשיב כדבר שאינו ראוי עדיין, וצריך שיהא הקרבן ראוי וקרוב לעשות מצותו. א"נ, שמא לא ימצא סלתו יפה, הלכך עדיף שיהי' סלת בשעת הקדש. והביא דהטורי **אבן** בחגיגה (כד':) לא פי' כן, אלא שצריך דוקא ליקח סלת מן השוק, ואין טעם לומר כן. והיתכן לומר דתגר יכול לקנות סלת מתגר אחר למנחה שלו, אבל אינו יכול להשתמש בסלת שלו, והתגר אחר יכול לקנות סלת ממנו למנחתו, אבל בשל עצמו אינו יכול להשתמש, ואין טעם לדבר זה, וצ"ע.